

DÉLMAGYARORSZÁG

AZ MSZMP SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Aranycsapatok

Aranycsapat volt — egész Európában ismerték őket. Alkotásukat. Például a Ganz-féle Bánki—Csonka motor, a szelepvezérléseket, a forgattyúházhoz belüli szórólajozást, a porlasztót. Egymásra találhat-e ma is három olyan zseni, mint amilyen Mechwart András, Bánki Donát, Csonka János volt? Vajon van-e esélyünk arra, hogy valaha is úgy leszünk úttörői egy iparág fejlődésének, mint ahogyan a századfordulón a Ganz-gyár volt?

Igennel, vagy nemmel értelmetlenség válaszolni — egyik sem lenne igaz. Noha a tagadó válaszhoz, kétség-telen, közelebb állunk manapság. Hiszen sokkal inkább venni akarunk olyan színvonalú technikát, mint amelyet a századfordulós magyar Ganz-motorok képviseltek. Akkor adunk a világnak, most kérni szeretnénk. Nagy tudású gépeket, helyettünk figyelő, érzékelő műszereket, sok mindenhez érő számítógépeket. Egyszóval: csúcstechnológiát.

Ami a századelőn Bánkiék idejében természetes volt, az ma sehogyan sem megy. Nincsenek kétirányú csatornái a műszaki—szellemi alkotásoknak, pontosabban: ami mégis átmegegy rajtuk, az édes kevés a boldoguláshoz. A rakéták korában politikai tényező a technikai ismeret is. A verseny az óvatossággal, a hatalmas tőkebefektetés a titkolódással, a kereskedelmi munka a tilalmakkal jár együtt. Néhány hónapja a Skála-Metró számítógépének kálváriáját ismerhette meg a közvélemény. Mostanában a magyarországi elektronikus telefonhálózat vásárlási feltételeinek nehézségeiről hallunk.

Új és nehéz helyzetbe került a magyar gazdaság is. Kevés fegyverünk van a nyugati embargó-politika ellen. Kevés, de van! Itthon. A fejekben, s főképp a megváltoztatható magatartásunkban, szemléletünkben található az ellenszer. Mert most is dolgoznak a tervezőszatlok-nál, a kísérleti műhelyekben, a gyári fejlesztő irodákban és műhelyekben Bánki Donátok, Csonka Jánosok. Csak éppen sokszor egymástól függetlenül, a másiktól mit sem tudva. Kézfekvő és aktuális példa erre a hazai szerszám-gépipari helyzete és képviselőinek változtatási szándéka. Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnökhelyettese, Müller István, a minap így vélekedett erről a szakterületről: a csúcstechnológia megvalósítása mindenekelőtt széles látókörű fejlesztést igényel, amelyet azonban egyre inkább magunkra utalva kell végeznünk, hiszen határainkon túl nem vásárolhatjuk meg és nem tanulhatjuk el. Ezért van szükség a hazai szellemi erőforrások összpontosítására, a tudományos eredmények gyorsabb hasznosítására.

Mi is van e megállapítások mögött? A Csepeli Szerszámgépgyár és a Szerszámgépipari Művek rendelkezik azzal a szaktudással, termelési kultúrával, amely versenyképessé teszi őket a piacon. De a saját gyártmányaikhoz hozzá kell építeniük a vezérléseket, automatikákat, robotcellákat, műszereket, számítógépeket. A tudományos kutatóhelyeken ugyancsak léteznek már olyan szellemi termékek, kísérleti eredmények, amelyek az automatizálás, műszeres ellenőrzés nemzetközi élvonalába tartoznak. A számítógépek programjait tervező-fejlesztő kutatók rendre jól vizsgáznak a nemzetközi tudományos életben és a gyakorlatban. Ma még ezek a cégek könnyebben boldogulnak a hazai gazdasági életben, ha egymástól függetlenül kutatnak, fejlesztenek, gyártanak, értékesítenek. Csak-hogy ebből nem lesz csúcstechnológia, amellyel a hazai ipar versenyképessége növelhető...

Tíz magyar intézmény — gyár és egyetem, szerszámgép- és elektronikai üzem, kutatóhely és fejlesztő társaság — írt alá megállapodást nemrégiben: lemondanak rövid távú érdekeikről, összeállnak, s közös erővel kidolgozzák azokat a szerszámgép-egységeket, amelyek a robotok, az érzékeny ellenőrző műszerek, a számítógépek segítségével komplett automatikus üzem, rugalmas gyártórendszert alkotnak. Az együttműködés kerete a hazánk felszabadulásának 40. évfordulójára és az MSZMP XIII. kongresszusa alkalmából tett felajánlásuk.

Vállalkozásuk ígéretes, de tanulságos is. Erdemes leltárt készíteni: hol és hogyan adjuk el aprópénzért a rész-eredményt, az önmagában persze sokat érő, de más „tudással” összedolgozva hatványozott hasznot eredményező produktumokat?

Tisztelt, becsült a világ a magyar biotechnológiai kutatások laboratóriumi eredményeit, de féltő, hogy a külföld mielőbb visszaint majd nekünk: a gyakorlati hasznosítással ők már jócskán előbbre járnak. A mikroelektronikai program egyik legfontosabb állomása, a berendezésorientált áramkörök gyártására alkalmas méregdrága üzem ma holnap teljesen készen lesz. De lépéshátrányban vannak az úgynevezett kiegészítő alkatrészek, például a tokozások gyártói, s ugyancsak sziszifuszi munkával megy a hazai fogadóközeg élesztése, a lehetséges igényekből a valóságosak megteremtése.

Példa bizonyára van még szép számmal. Am most már a megoldáshoz séma is akad, a rugalmas gyártórendszerekért összeállt, együttműködő tíz magyar intézmény szerződése. Esetükben egymásra találtak napjaink Bánki Donátjai, Csonka Jánosai, Mechwart Andráisai. De vajon mikor lesznek újabb aranycsapatok? Mert az idő sürget, ha nem lépünk, akkor tulságosan is nagyot veszítünk...

G. L.

A petrokémia távlatai

Gyakran és szívesen idézik magyar vegyészek Men-gyelejevet. Hogy tudniillik szénhidrogéneket fűtésre használni annyi, mint pénz-zel tüzelni. Az orosz kémikus megállapítását többszörösen igazolta a petrokémia fan-tasztikus világkariereje. A fejlődés ideháza is látvá-nyos volt. Legjellemzőbb példa erre az, hogy míg 1970-ben 12,82 kilogramm volt az egy lakosra vetített „műanyagfogyasztás”, addig 1982-ben már meghaladta a 35 kilogrammot. Sajátos el-lentmondást takarnak a számadatok, mert ez a 35 kilogramm mindössze fele, egyharmada más nyugat-európai ország egy főre ve-tített felhasználásának. És nemcsak itt találkozunk el-lentmondással, hanem egész petrokémiai iparunkra jel-lenző.

Hazánkban a 60-as évek végétől számíthatjuk a vegy-iipar fellendülését, de már a kezdeti lépések megfete-lekor nyilvánvalóvá vált: csak az élen járó, a való-ban fejlett technika alkal-mazásával, csak a gazdasá-gosan működtethető üze-mek építésével lehet erem-ményt elérni. Ez az előrelá-tás ma is kamatozik, a ter-melőberendezések döntő többsége korszerű. Ez ideig 48 milliárd forintot kapott beruházásokra az ágazat. Ebből több alapanyaggyártó üzem épült, egyebek mellett Leninyárosban olefin-, a

Borsodi Vegyi Kombinát-ban pvc-üzem. A termelés zavartalanságát más egyez-ményekkel kiegészítve, a magyar—szovjet olefin-egyezmény biztosítja. A gyártott alapanyagok egy részét itthon dolgozzák fel, másik részét exportálja az ország: a Szovjetunióba szállított mennyiségért pél-dául másféle műanyagot és vegyipari terméket kapunk cserébe. A hazai petroké-miai termelés értéke tavaly elérte a 40 milliárd forintot. Összegezve: a központi fej-lesztési program erede-mnyekekpen nőtt a termelés, a hazai felhasználás, az ex-port, javult a petrokémiai termékek külke-eskedelmi mérlege, vagyis figyelem-re méltó sikereket könyvelhet el magának az ágazat.

Csak-hogy komoly gondok vannak „házon belül”: ér-dekellentettek a vállalatok között. Sok viát okoz a ter-melési vertikumon belül a nyereség megosztása. A meglevő érdekellentettekkel magyarázható, hogy szá-mos, a népgazdaság száma-ra fontos fejlesztés belföldi együttműködés, kooperáció tulajdonképpen sikertelen volt. Mindezen túl a ma még világszínvonalú beren-dezések, gépek szinten tar-tására csupán az állóeszkö-zök értékének egy-két szá-zalékát fordíthatják a vállal-atok. És nem kell közzgaz-dásznak lenni ahhoz, hogy kiszámoljuk, ez az összeg

szinte semmire sem elege-dő. Különösen a petroké-miai iparban, ahol a korró-zió óriási pusztítást végez.

Akkor hogyan tovább? Kiutat jelenthet részben a feldolgozottság növelése. Aligha kell magyarázni, hogy a magasabb kvalifikált termék magasabb összegért értékesíthető szerte a világ-ban. Más szempont is a fel-dolgozottság növelését szor-galmazza. Figyelmeztető jel például, hogy idén az alap-anyagok ára tonnánként át-legosan száz dollárral csök-kent a világpiacon. Másik ok: egyezményben vállal-tuk, hogy mindaddig szállítunk a Szovjetunióknak eti-lent, amíg elkészül saját üzemük, ezt követően viszont itthon marad évente

Növelni a feldolgozottságot

130 kilotonna etilén, és to-vábbi 60 kilotonnát átve-szünk partnerünktől. A fel-gyülemelő alapanyag sorsa csak egy lehet: fel kell dol-gozni. Erre készülve, meg-született a döntés: polietil-én gyár épül a Tiszai Veg-yi Kombinátban.

Előrejelzések szerint a petrokémia fogalomkörébe tartozó valamennyi termékcsoport előállításában to-vábbi növekedés várható — világszerte. Mindezek figyelembevételével, érde-kazonosságra törekedve ké-szül az ágazat a VII. öt éves tervidőszakra. Előzetes el-képzelések szerint több be-ruházás valósul meg a kö-vetkező években. Mindent egybevetve: vannak távlatai a magyar petrokémianak.

Magyar—lengyel árucseré

Ambrus János magyar, és Wladyslaw Gwiazda lengyel külkereskedelmi miniszter-helyettes szombaton Buda-pesten, a Külkereskedelmi Minisztériumban aláírta az 1985. évi magyar—lengyel árucseré-forgalmi és fizetési jegyzőkönyvet, amely több mint 950 millió rubelés köl-csönös szállítást irányoz elő

Kivitelünknek több mint egyharmadát képviselik kü-ltülkereskedelmi miniszter-helyettes szombaton Buda-pesten, a Külkereskedelmi Minisztériumban aláírta az 1985. évi magyar—lengyel árucseré-forgalmi és fizetési jegyzőkönyvet, amely több mint 950 millió rubelés köl-csönös szállítást irányoz elő

Már lételemük a sport

Túl vagyunk már azokon az időkn, amikor vita folyt arról: milyen korban lehet elkezdni a sportolást. Sze-rencsére arról sem kell győzködni az embereket: egész-ségük megővésához rendszeres testmozgás szükségeltetik. Hogy tegyünk is érte valamit, az már más kérdés. Nagy László képriportja azt a nemzedéket mutatja be, amely — remélhetőleg — már olyan alapokat kap, ami végigkíséri őket életükön. Nekik — jelen esetben a Kodály téri álta-lános iskola sporttagozatos kisdiajkainak — már létele-

müké válik a sport, s ezek a mosolygós arcok annak „védjegyei”, hogy később is szívből szeretni fogják a spor-tot. Hogy most még hibás egy-egy mozdulat? Kijavítja Bánáthy tanár bácsi... Hogy időnként még a tornacipő befűzése is gond? Istenem, azt is meg kell tanulni... Hogy mind eközben netán élsportoló is válhat néhányuk-ból? Hogy talán közöttük „rejtőzik” a jövő egy olimpiai vagy világbajnoka? Hm, az már csak ráadás.

G. L.